بسم الله الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިންމުނު ގޮތުގެ ޚުލާސާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2018/HC-A/207
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް ދިވެހި ދައުލަތު (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް)

- އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދޭ ފަރާތް:
  - ނަން: އިސްމާޢީލް ސަޢީދު
  - ދާއިމީ އެޑްރެސް: ސ. ޢަންބަރީގެ/ މީދޫ
  - އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A007880
  - މިހާރުގެ އެޑްރެސް: ސ. ޢަންބަރީގެ/ މީދޫ

- ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚް: 03 ޖުލައި 2018
  - ނިންމުނު ތާރީޚް: 24 ޖުލައި 2019

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ކޯޓު ޙުކުމް ނަންބަރު: 145-J/MD/2018/1141
- ޙުކުމް ނެރުނު ކޯޓު: ޖުވެނައިލް ކޯޓު
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ޖިނާއީ ޙުކުމް (ޖިންސީ ގޯނާކުރުން)
- ޙުކުމް ނެރުނު ތާރީޚް: 27 ޖޫން
- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ޝުޢައިބު ޙުސައިން ޒަކަރިއްޔާ ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ޙަމީދު ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒު
(ރިޔާސަތު)

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1141 ކޯޓު އަމުރު އެކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ ސަރުކާރު ބިނާކުރި ހައިކޯޓަށް އެއްބަސްނުވެވޭތީ، އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ނިޔާއެއް ބޭނުންވެގެން ޖިނާއީ ބަލަހައްޓާ ދާއިރާގެ ނިޔާކުރުމުގެ ތަރުތީބުން ބަދަލުގެނައުމަށް އެދިފައެވެ.

މިއިސްތިއުނާފުގައި މުސްތައުނިފު ކަމުގައިވާ ފަރާތަކީ، ސ. ހުޅުދޫގެ/ ޢަލީ އިސްމާޢީލް ޝަރީފް އެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

01- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1141 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލައިލުމުން، އެ ކޯޓު އަމުރަކީ، ސ. ހުޅުދޫގެ އިސްމާޢީލް ޝަރީފްގެ މައްޗަށް އިތުބާރުކުރެވޭ މަޢުލޫމާތުގައި ހުރި ކުށުގެ ތުހުމަތުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އަޅުވާފައިވާ ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ނިމެންދެން ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ނިންމާފައިވާ މައްސަލައެއް، އިސްމާޢީލް ޝަރީފް ބަންދުކުރުމަށް ޝަރީޢަތުގެ ކަނޑައަޅައިދީފައިވާ ބަންދުގެ މުއްދަތު 2018 މެއި 27 ވަނަ ދުވަހު ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނެރުނު އަމުރެއް ކަމުގައި ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

02- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1141 ކޯޓު އަމުރު އުވާލުމަށް ނެރުނު އަމުރު ސަރުކާރު ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތަކަށް ދެކޮޅަށް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ޖިނާއީ މަރުޙަލާގެ ގޮތުން އަމުރު އިސްލާހުކުރުމަށް އެދިފައި، އަންނަނިވި ނުކުތާތައް ފާހަގަކޮށް، އަދިބަލައިގަތުމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބަލައިގަތުމަށް ފާހަގަކޮށްފައެވެ. އޭގެތެރެއިން،

- **ފާހަގަ ނުކުތާއަކީ:** ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1141 (27 މެއި 2018) ކޯޓު އަމުރަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ ކުށުގެ ކުށްވެރިންނާމެދު ހިންގާ ޚާއްޞަ ފިޔަވަޅުތަކާބެހޭ

ޤާނޫނު) ގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޤްޞަދާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 59 ވަނަ މާއްދާއާއި، އެ ޤާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ އަމުރެއްކަމަށް ބުނާ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

- ފަސްވަނަ ނުކުތާއަކީ: ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި "ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާތަކުން ކޯޓުތަކުން ހިންގާ ހިންގުންތަކުން އެއްވެސް ދަށް މަޖިލީހުގެ ކޯޓުތަކުން އެހީތެރިވާންވާނެއެވެ" ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވީނަމަވެސް، އެއްބާރުލުން ދިނުމެއް ނުކުރެވޭތީ އަމުރު ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއެވެ.

03- ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1141 ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ޤާނޫނީ ސަބަބުތަކުގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަށް، އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި، މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ދެފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޤާނޫނީ ނަޒަރަކުން ވިސްނާ ބެލުމުން، މިމައްސަލަ ބަލާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފުލްބެންޗުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަކޮށްފައިވެއެވެ.

(ހ) އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1141 ކޯޓު އަމުރު ނެރުނީ ހ. [illegible] އިސްމާޢީލް ސަޢީދުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާތީ، އިތުބާރުކުރެވޭ މަޢުލޫމާތުގައި ހުރި ކުށެއްގެ ބާވަތުން ބިޑި އަޅުވައި ހިފެހެއްޓުމުގެ ބޭނުމުގައި، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު: MF/168465 "ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ފޯމު" ހިމެނޭ، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކުން އެނގެން އޮތްގޮތުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޢަމަލުކުރުމުގެ ޚާއްޞަ ޤާނޫނު) ގެ [illegible] ދަށުން ކުށެއްކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ، ކުޑަކުއްޖަކާމެދު ހިންގާ ޖިންސީ ގޯނާކުރުމުގެ ޢަމަލެއް، އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތުން ކުރިކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭތީއެވެ، ކުޑަކުދިންނަށް

ޖިންސީ ގޯނާކުރު މީހާ، ތަޙުޤީޤު މަރުޙަލާއާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ބަޔާންދީފައި، ކުރުގެ އަދަދުން މިންޖުފުމަށްފަހު ވަކިކަމަކަށް ނިސްބަތްވާ ޝަކުވާއެއް ހުށަހެޅުމުގެ ކުރިން ގޮތުގެ ހައިޝީއާ، ކުޑަކުދިންނާ ޖިންސީ ގޯނާކުރު މީހާ، ދެފުށުއަރާގޮތަށް ގޮތްގޮތަށް ބަޔާންދީފައިވާ ކަމުގައިވިޔަސް، ދަޢުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ކުރިއަށް ދިޔަ ދަލީލުތަކުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު އަޅާނެ ޚާއްޞަ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 2 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި އެބަޔާން ކުރެވިފައިވެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު އަޅާނެ ޚާއްޞަ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގައިވާ ގޮތުން، އެޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ޝަރީޢަތުގައި ދަޢުވާ ކުރެވޭ ކުއްޖާގެ މިނިވަން ޤާނޫނުއަސާސީއިން ލިބިދޭ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން، ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤު، ތުހުމަތު ކުރެވޭ މީހާގެ ބޭނުމަށް ޝަރީޢަތުގައި ދިފާޢުކުރުމާއި ކުރިމަތިލާ ޝަރީޢަތެއް ލިބިގަތުމުގެ ހައްޤު ތަފާތުކުރުމެވެ، އެ ޙައްޤު ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތް ގެއްލޭގޮތަށް ނޫނެވެ. އެޤާނޫނުގެ 26، 27 އާއި 28 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން އެނގެނީއެވެ، އެޤާނޫނުގެ ބަޔާންކުރުމުގެ ދިރާ 28 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުން، އެޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުރެވޭ ތުހުމަތުކުރުމުގައި މީހާ ޝަރީޢަތުން ދޫކޮށްލެވިދާނަމަ، ވުޒާރާގެ ސަބަބަކާހުރެ ނަމަވެސް، ކުރެވިދާނެ ކަމެއް، އެހެން ހާލަތެއްގައި ނުވަތަ ފިހާރަތަކުން ދޫކުރުމެއް މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައި ވަނީ ގާއިމުކޮށްފައި އެމަޖިލީހެވެ، ޝަރީޢަތުގެ ބަޔާން ކުރީގެ މަރުޙަލާގައި ޝަރީޢަތުގައި ބާއްވަން ފަށަން ޤާނޫނުގެ ބަދަލުވެފައިވާ ގޮތް ހިމެނޭތޯ ވެއެވެ، އެ ޤާނޫނު އެހެން ފަރާތަކުން އެޤާނޫނުގެ ޝަރީޢަތުގައި ހިމެނޭކަމަށް ބަޔާންކޮށް އެނގެއެވެ.

(ށ) މައްސަލައާއި ބަހައްޓާތަކުން މިހާރުގައި ހިފެހެއްޓުނު އަދި ޝަރީޢަތާ ހަވާލުކުރުމާ މުޤައްރަރު ބަޔާނާ ބެހޭގޮތުން، ޖިނާއީ ސިއްރުތައް ގޮވާލާފައި ގެއްލުމެއް ލިބުނު ކުއްޖާގެ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމުގައި ސަމާލުކަން ދިނުމަށް ބާރުއަޅާފައިވެއެވެ، އަދި މީހާގެ ހިމާޔަތުގައި ހުރި ޙައްޤުތަކާއި، ކުޑަކުދިންގެ ހިމާޔަތްކުރާ ޤާނޫނުގެ ފަރާތުން ގޮތެއް ނިންމުމުގައި ވެސް ހިޔާލުކުރުމަށް ހައްލެއް އެނގޭ ޒިންމާތަކުގެ ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނުގެ 49 ވަނަ މާއްދާގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤާނޫނު) 60 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން 4 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނެފައިވާ ގޮތަށް ސަލާމަތީ ފަރާތްތަކެއް، އަދި ސަލާމަތީ ފަރާތަކުން ގޮތަކީ

ނުހިފެހެއްޓޭ ގޮތަށް ހިންގުމުގެ ބާރު ލިބިދީފައިވާ ފަރާތްތަކުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި 49 ވަނަ މާއްދާއަށް ޚިލާފުން ހުކުމުން އަމަލުކޮށްފައިވާކަމެވެ.

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާ އާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) 60 ވަނަ މާއްދާ (ހ) އަށް ބަލާއިރު، އެދިފަރާތަކުން ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައެއްގެ ޝަރީޢަތް ނިމެންދެން ނުވަތަ ހެކިބަސް ދޭން ހުރި މީހުންނަށް ނުފޫޒު ފޯރުވާނެކަމަށް، ނުވަތަ ހެކި ނައްތާލާނެކަމަށް، ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ބައްލަވަމުން ދާ މުއްދަތުގައި ސަލާމަތާއި ނިޒާމަށް ހުރަސްއެޅޭނެކަމަށް ފާހަގަކުރެވޭނަމަ، އެފަދަ ބަންދުގައި ބާއްވަން ޤާނޫނުގައި ލިޔެވިފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރެއިން ސަބަބެއް ލިބިފައިވާ ހުރި ގޮތުން ކަމަށް ބުނެފައިވާކަމާއި، ބަލާއިރު ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ ފަރާތް ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާގައި ނުވަތަ ހެކިންނަށް ނުފޫޒު ފޯރުވާނެކަމަށް، ނުވަތަ ކުށެއް ކުރާނެކަމަށް ބަލަން ބަލައިގަނެވޭ ސަބަބުތައް ހުރިކަމަށް، ބަލަން ބަލައިގަނެވޭ ސަބަބުތައް ހޯދައިދިނުމަށް، ހުށަހަޅާ ފަރާތުން އެ ފަރާތަކުން ބެލެނިވެރިކަމުގައި ވާ ފަރާތަކަށް ބަލައިގަތުމާއި، ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތަކީ ކުށް ކުރުމަށް ތައްޔާރުވެފައި ތިބެމުންދާ މުއްދަތުގައި އިދާރީގޮތުން ބަންދުގައި ބާއްވަމުންދާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގެ 59 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަސާސްތަކަށެވެ.

(ހ) އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުވި ޝަރީޢަތުގެ ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ރިޕޯޓު ހުށަހަޅާ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ނަންބަރު MF/1684865 "ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ފޯމު" އަށް ބަލާއިރު އިސްތިއުނާފު ސަބަބުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ، އިތުބާރުކުރެވޭ މަޢުލޫމާތުގެ އިތުރުން ދިރާސާކުރެވި ޝަރީޢަތް ކުރިޔަށް ގެންދިއުމުގެ ތުހުމަތުކުރެވިފައެވެ.

އިސްތިއުނާފު ސަބަބު އިތުރުން ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ބޭނުންވާ ސަބަބުތައް ގޮތުގައި އެފުރުޞަތުގައި ބެހެއްޓުމަށް ހުޅުވާލެވިފައިވާ، އިތުބާރުކުރެވޭ މަޢުލޫމާތު ދޭހަވާ ގޮތުން ހަމަހަމަކޮށް ޝަރީޢަތް ކުރިޔަށް ގެންދިއުމަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ސަބަބު ޤާނޫނީ އިޖުރާއަތުގެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތަށް އަމަލުކުރެވިފައިވާ ކަމަށް އިސްތިއުނާފު ސަބަބުގެ ތެރޭގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން ބެލެވިފައިވާކަމެވެ.

އިސްމާއީލް ޝަރީފްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގައި [illegible] ހެކި [illegible] [illegible]، މައްސަލައިގައި ހެކިވެރިންގެ ބުނުމުގައި ހިމެނޭ [illegible] މީހުންނަކީ އިސްމާއީލް ޝަރީފްއާ އާއިލީ ގުޅުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްމާއީލް ޝަރީފްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގެ [illegible]؛

އިސްމާއީލް ޝަރީފްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]؛

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 95-B5/CHT/2019/3337 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި އިސްމާއީލް ޝަރީފްއަށް [illegible].

އެހެންކަމުން، މިމައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖުވެނައިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1141 [illegible].

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ކަންތައްތައް ބެލުމުގެ މަތިން [illegible]، ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 145-J/MD/2018/1141 ކޯޓު އަމުރު [illegible] [illegible] ހައިކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ސ. [illegible]/ [illegible] އިސްމާޢީލް ސަޢީދުގެ [illegible] ފެށިގެން 05 (ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 05 (ފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ސ. [illegible]/ [illegible] އިސްމާޢީލް ސަޢީދުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކުރިމިނަލް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހައިކޯޓުގެ [illegible] [illegible] އިސްމާޢީލް ސަޢީދުގެ [illegible] [illegible] [illegible].